

Ecbo-debat over opleiden naar vakmanschap

‘Hear, *hear*’

Coach, tutor, assessor, instructeur, praktijkopleider, trajectbegeleider of docent. Er zijn vele onderwijsrollen in het mbo. Opdracht voor hen is leerlingen toerusten voor de toekomst en kwalificeren tot startbekwame vakmensen. Wat hebben ze daarvoor nodig?

“Ik zou docenten graag vaker bij ons op de werkvloer willen zien”, zegt Anja de Winter, Kennemer gasthuis. Mark Boiten van Hogeschool Windesheim is voor “een experiment waarbij je de lerarenopleiding verplaatst naar het roc.” Zij staan op het podium van een zaal in Utrecht waar bijna honderd mensen donderdagmiddag 11 september twee uur lang hebben gedebatteerd. Vraag was: wat hebben docenten

nodig om mbo’ers op te leiden voor vakmanschap (m/v)? Samen met Elly de Bruijn, lector Hogeschool Utrecht, hebben ze geobserveerd hoe argumenten werden uitgewisseld.

Ze zien een paar uur eerder hoe voor- en tegenstanders van een stelling positie kiezen in een Lagerhuis-opstelling. Aanvankelijk is de sfeer nog ingetogen, maar zodra mensen hun argumenten met meer overtuiging en motivatie

Een dynamisch debat onder leiding van Donatello Piras van het Nederlands Debat Instituut

Er lijkt vandaag een scheidslijn tussen mensen die vooral in het systeem (willen) vertrouwen en mensen die dat niet bij voorbaat doen

brenge, en ze vaker van kamp wisselen, roepen deelnemers luid 'hear, hear' of 'shame, shame'. Die deelnemers vertegenwoordigen onderwijs (mbo en hbo-lerarenopleidingen), pedagogische centra, kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven, onderwijsonderzoekers en bedrijfsleven. Hoewel de discussie er vanzelfsprekend net zo actueel is – en Frank de Jong, lector bij Stoas

Vilentum, is geraadpleegd voor het onderzoek – zijn er nauwelijks groen-onderwijsmensen.

Geen garantie

Aanleiding voor het debat is de eco-publicatie met de lange titel 'Verbindend perspectief op opleiden naar vakmanschap' (kader). Een conclusie daarin is dat de mbo-docent niet altijd

STELLINGEN VOOR HET DEBAT

1. Iedere docent moet minimaal een hbo-kwalificatie hebben (ongeveer 50-50).
2. Het uitstroomprofiel beroepsonderwijs in de lerarenopleiding zorgt voor betere docenten (een kleine meerderheid vertrouwt hierop).
3. De beroepspraktijk/branche moet medebepalend zijn voor opleiden van leraren beroepsonderwijs (een wat grotere meerderheid is vóór).
4. De beroepsdocent is bij uitstek geschikt om ondersteunende vakken als Nederlands, biologie of rekenen te geven (nee, denkt bijna 100 procent).
5. Er moeten meer mbo-docenten uit het bedrijfsleven komen (ja, vindt ongeveer iedereen). Alleen over de stellingen 1, 2 en 3 is gedebatteerd.

Vertegenwoordigers uit onderwijs, van pedagogische centra, kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven, onderwijsonderzoekers en bedrijfsleven debatteren over de stelling dat iedere mbo-docent minimaal een hbo-kwalificatie moet hebben

een schaap met vijf poten is. “Niet verrassend”, reageert Donatello Piras, van het Nederlands Debat Instituut. Hij heeft de eco-debatcafé’s vaker geleid. “Mensen zullen zeggen: dat had ik je vooraf kunnen vertellen.”

Het probleem is volgens onderzoeker José van den Berg echter dat de minister vooronderstelt dat mbo-docenten beantwoorden aan het uitdijende profiel. “Maar eigenlijk weten we maar weinig over de achtergrond van die leraren.”

Waar ligt hun belangstelling, waarom komen ze daar, waar komen ze vandaan, wat hebben ze nog nodig om hun vakmanschap te ontwikkelen en hoe kunnen ze vervolgens het beste zorgen dat leerlingen leren? “Wil je leraren professionaliseren, dan is het goed om meer van hen te weten.”

De vraag in het debat is: is er een formeel hbo-diploma nodig of moet je vooral denken aan bepaalde kwaliteiten en competenties, onafhankelijk van opleidingsniveau? “Je moet boven de stof staan, dus een hbo-diploma is nodig”, zegt Rob Schrijver, bestuurslid van de beroepsvereniging van mbo-docenten. “De hbo-eis kan voor mensen uit de praktijk ook een belemmering zijn”, denkt Metje Jantje Groeneveld, onderzoeker bij eco. “Het gaat toch vooral om een manier van omgaan met de leerlingen.”

Debatteerders aan de ene kant vertrouwen niet vanzelfsprekend op de hbo-kwalificatie, terwijl hun opponenten juist vinden dat een hbo-diploma meer zekerheid biedt over het niveau van de docent. “Nee, de garantie dat hij een goede mbo-docent is, heeft u niet, maar het is best complex. Ik spreek praktijkopleiders in bedrijven die een stagiair hebben en zeggen: lesgeven op een mbo kan ik ook wel. Maar ze vergeten dat ze dan niet één of twee, maar wel zestig leerlingen hebben, vaak in grote groepen. En dat ze behalve lesgeven ook nog met allerlei andere zaken op school te maken krijgen. Dan zeggen ze dat ze er nog even over moeten nadenken.”

Vanuit het hart

Principiële debatteerders botsen zoals vaker ook vandaag op de meer pragmatische. Je kan bijvoorbeeld pleiten voor meer samenwerking van lerarenopleiding met mbo-scholen, invloed van bedrijfsleven op de opleiding van docenten voor mbo of stages van docenten in het bedrijfsleven. Maar een pragmaticus legt de zaak dood

‘VERBINDEND PERSPECTIEF OP OPLEIDEN NAAR VAKMANSCHAP’

Opdracht voor het mbo is leerlingen kwalificeren tot startbekwame vakmensen. Maar ook hen toerusten voor een vervolgopleiding en voor maatschappelijke participatie. Een docent is betrokken bij doelen zoals: een brede kennisbasis aandragen, leerprocessen organiseren in de context van school en bedrijf en het ontwikkelingsproces naar vakmanschap (m/v) en een beroepsidentiteit stimuleren. Wat hebben die mbo-docenten nodig om de nodige leerprocessen te organiseren? De eco-onderzoekers vragen zich af of je in plaats van op opleidingsniveau (hbo of master) je niet beter kunt focussen op de inhoud van de opleiding van opleiders. Ze zien daarbij praktijkopleiders in bedrijven niet over het hoofd. Ze onderscheiden naast expertisegebieden voor de docent zoals kennis van de beroepspraktijk, het beroepsdomein en vakdisciplines ook menskunde. En vanzelfsprekend de nodige pedagogiek/didactiek: de kennis die nodig is om een optimale leeromgeving te creëren. Hoe en waar kunnen docenten en praktijkopleiders de nodige expertise ontwikkelen?

Het rapport geeft geen direct antwoord op die vraag, maar levert een ‘verbindend perspectief’ op opleiden naar vakmanschap. En daarmee de input voor een meer beargumenteerde discussie over die vraag.

door te roepen dat er geen geld is of dit toch never, nooit niet gebeurt. Een mooie gedachte om bedrijfsleven te laten meepraten over kwalificatiestructuren en opleidingen, vindt een spreker, maar “als ze allemaal hun zegje willen doen en daar ook wat van willen terugzien, maak je het wel erg complex.”

Bij discussies ‘in het echte leven’ is het waarschijnlijk niet altijd eenvoudig om van kant te wisselen. Maar hier, in de beslotenheid van het eco-debat, mag je je hart laten spreken. “Ik ben van kant verwisseld toen ik het woord ‘compromissen’ hoorde”, bekent iemand. “Dat lijkt me een zwaktebod.” Het polderwoord viel tijdens de discussie over de stelling of de beroepspraktijk medebepalend moet zijn voor opleiden van leraren beroepsonderwijs. Er lijkt vandaag een scheidslijn tussen mensen die vooral in het systeem (willen) vertrouwen en mensen die dat niet bij voorbaat doen. “Daar zitten de dogmatici,” aldus Ton Bruining van de KPC Groep, “en hier spreken de mensen vanuit het hart.” *Hear, hear – shame, shame!* ■

Kijk voor links en downloads bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 9.